

UZASADNIENIE

DO PROJEKTU UCHWAŁY RADY MIEJSKIEJ W PRZEMYŚLU

w sprawie utworzenia Parku Kulturowego „Stare Miasto” w Przemyślu.

Park kulturowy – jedna z form ochrony zabytków w Polsce określonych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Chroni ona określony obszar krajobrazu kulturowego oraz wyróżniające się krajobrazowo tereny z zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Idea utworzenia parku kulturowego na terenie miasta Przemyśla powstała z inicjatywy społecznej. Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 16 ust.1 i 2 oraz art. 17 ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282) Prezydent Miasta podjął działania zmierzające do utworzenia parku kulturowego na terenie miasta Przemyśla.

Zabytkowy układ urbanistyczny Przemyśla to unikalne świadectwo wielowiekowych, wielokulturowych i wielonarodowościowych ponad 1000-letnich dziejów miasta, zasobnego w liczne zabytki architektury sakralnej i świeckiej z różnych epok. Charakteryzuje się najpiękniejszym, scenicznym krajobrazem w Polsce i wyjątkowo malowniczą panoramą miasta, która w niemal niezmienionej formie przetrwała ponad 250 lat. Mając na uwadze szczególnie charakter historycznego zespołu miasta należy objąć go formą ochrony, jaką jest Park Kulturowy, tworzony w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Najważniejszym celem utworzenia parku kulturowego jest możliwość kształtowania przez gminę własnej polityki przestrzennej i estetycznej. Park kulturowy to nie tylko kwestia ładu przestrzennego, ale także szansa na zachowanie i lepsze wyeksponowanie obiektów zabytkowych, właściwe kształtowanie historycznego układu urbanistycznego, a tym samym podniesienie walorów turystycznych miasta. Zgodnie z intencją ustawodawcy utworzenie parku kulturowego jest działaniem pozytywnym, polegającym na sformułowaniu zasad i norm porządkujących przestrzeń publiczną, a wynikające z tego zakazy i ograniczenia muszą mieć swoje ściśle określone uzasadnienie w kontekście ochrony krajobrazu kulturowego oraz muszą być wprowadzone z poszanowaniem praw związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą. Powołanie parku kulturowego jest kontynuacją oraz uszczegółowieniem polityki w zakresie ochrony zabytkowej przestrzeni staromiejskiej.

Celem uchwały jest przede wszystkim ochrona krajobrazu kulturowego, zabytków oraz historycznego układu urbanistycznego Starego Miasta Przemyśla wpisanego na listę Pomników Historii Rzeczypospolitej Polskiej (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Nr 2419 z dnia 10 grudnia 2018 r.) oraz do rejestru zabytków (decyzja PWKZ nr A-1493 z dnia 20.05.1972).

Realizacja zadania wymaga wielopłaszczyznowej współpracy wielu jednostek miejskich. W tym celu Prezydent Miasta Przemyśla powołał Zespół ds. utworzenia Parku Kulturowego złożony z Radnych Rady Miejskiej w Przemyślu, przedstawicieli środowiska

przedsiębiorców, aktywistów oraz pracowników Urzędu Miejskiego w Przemyślu w tym również Miejskiego Konserwatora Zabytków.

Po analizach urbanistyczno-przestrzennych zespół zarekomendował utworzenie parku na najcenniejszym kulturowo obszarze Starego Miasta w obrębie ulic: Jagiellońska, Słowackiego (do wysokości ul. Rejtana), Rejtana – Biblioteczna – Dworskiego (do wysokości ul. Rejtana), Mickiewicza (od wysokości ul. Rejtana do Placu na Bramie), Plac Legionów, Sowińskiego, Mnisza, Kamienny Most, Plac na Bramie, Kazimierza Wielkiego, Franciszkańska, Rynek, Mostowa, Wodna, Plac Rybi, Serbańska, Ratuszowa, Władycze, Dąbrowskiego, Bp. Śnigurskiego, Grodzka, Waygarta, Plac Dominikański, Tadeusza Kościuszki, Wybrzeże, Marszałka Józefa Piłsudskiego (od mostu do ul. Waygarta), Przechodnia Wałowa, Piotra Kmity, Św. Królowej Jadwigi, Parkowa, Zamkowa, Kapitulna, Tatarska (na odcinku Klasztoru Karmelitanek), ks. J. Popieluszki, Plac Czackiego, Władycze, Komisji Edukacji Narodowej, Basztowa. Wytypowany obszar uzyskał pozytywną opinię Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z s. w Przemyślu. Zespół zidentyfikował szereg problemów, które uchwała o parku kulturowym może rozwiązać. Są to problemy estetyczno-przestrzenne, związane z formą i lokalizacją elementów reklamowych, szyldów, małej architektury, urządzeń technicznych, a także z prowadzonymi pracami budowlanymi dotyczącymi stosowanych materiałów, stolarki okiennej czy drzwiowej, a także remontów elewacji. Równie ważne są kwestie dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej, w tym handlu obwoźnego, ogródków gastronomicznych, rodzaju organizowanych imprez, oświetlenia, nagłośnienia. itp.

W sprawach dotyczących szczegółowych zapisów funkcjonowania parku kulturowego przeprowadzone zostały konsultacje społeczne z udziałem mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców i kupców. Mieszkańcy swoje poglądy dotyczące utworzenia Parku kulturowego mogli przedstawić również w przeprowadzonej w 2019 r. ankiecie. Przeprowadzona została również pełna kampania informacyjna.

Zasady kształtowania polityki przestrzennej na obszarze Starego Miasta zostały w dużej mierze sformułowane w wielu dokumentach i opracowaniach miejskich dotyczących polityki reklamowej, ogródków gastronomicznych, mebli miejskich, nawierzchni chodników, estetyki elementów infrastruktury, a utworzenie parku kulturowego ma na celu wprowadzenie tych zasad jako obowiązującego aktu prawa miejscowego oraz umożliwienie ich skutecznego stosowania i egzekwowania.

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zapisów uchwały, wraz z wejściem uchwały w życie powinna zostać powołana trwała jednostka odpowiedzialna za nadzór i realizację zadań.

Widoczne efekty estetyczne w miastach, które utworzyły parki kulturowe, pozwalają stwierdzić, że jest to skuteczne narzędzie zarządzania estetyką i przestrzenią publiczną.

PREZYDENT
MIASTA PRZEMYSŁA

Wojciech Bakun